

Zarządzenie Nr 43/16
Prezydenta Miasta Łomży
z dnia 09 lutego 2016 roku

w sprawie określenia sposobu dokonywania odpisów aktualizujących należności
w Urzędzie Miasta Łomży

Na podstawie art. 10 ust. 1 i 2, w związku z art. 35 b i 35c ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2013 roku poz.330 z późn. zm) oraz § 8 ust. 1 i ust. 2-4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010r., w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej – zarządzam co następuje:

§ 1

Ustala się następujące zasady dokonywania odpisów aktualizujących wartość należności:

1. Odpisów aktualizujących wartość należności dokonuje się w przypadkach określonych w art. 35 b ust. 1 ustawy o rachunkowości, uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty, w odniesieniu do:
 - 1) należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości oraz w stosunku do których zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu
– *do wysokości należności nieobjętej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności, zgłoszonej likwidatorowi lub sędziemu komisarzowi w postępowaniu upadłościowym lub umieszczonej w spisie wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym,*
 - 2) należności od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza lub jedynie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego
– *w pełnej wysokości należności,*
 - 3) należności kwestionowanych przez dłużników, oraz z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna
– *do wysokości niepokrytej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności,*
 - 4) należności stanowiących równowartość kwot podwyższających należności, w stosunku do których uprzednio dokonano odpisu aktualizującego
– *w wysokości tych kwot w przypadku gdy odpisem objęta jest cała należność lub w tym samym stosunku w jakim odpis objął należność pierwotną, do czasu ich otrzymania lub odpisania tych należności,*
 - 5) należności przeterminowanych lub nieprzeterminowanych o znacznym stopniu prawdopodobieństwa nieściągalności, w przypadkach uzasadnionych rodzajem prowadzonej działalności lub strukturą odbiorców

– w wysokości wiarygodnie oszacowanej kwoty odpisu, w tym także ogólnego na nieściągalne należności.

2. Odpisy aktualizujące należności określone w ust. 1 pkt 1-4 ustala się indywidualnie dla poszczególnych należności lub kontrahentów na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji poszczególnych kontrahentów, która powinna uwzględniać przyczyny zwłoki, ewentualne problemy finansowe dłużnika, dotychczasową i obecną współpracę, posiadane zabezpieczenie.
Odpisu dokonuje się stosując załącznik nr 1.
3. Nie podlegają odpisowi aktualizującemu należności zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym.
4. Szacowanie kwoty odpisu ogólnego w przypadku należności, o których mowa w ust. 1 pkt 5 następuje zgodnie z poniższymi zasadami:
 - 1) zidentyfikowanie należności,
 - 2) ocena stopnia prawdopodobieństwa ściągальności,
 - 3) w przypadku stwierdzenia znaczącego stopnia prawdopodobieństwa nieściągalności ustalenie wysokości odpisu aktualizującego,
 - 4) zaewidencjonowanie odpisu aktualizującego w księgach rachunkowych.
5. Za wysoki stopień prawdopodobieństwa nieściągalności, o którym mowa w ust. 1 pkt 5. przyjmuje się w szczególności negatywny wynik postępowania egzekucyjnego w stosunku do całości lub części należności.
6. Wysokość odpisu aktualizującego ogólnego dla należności określonych w ust. 1 pkt 5 jest równa iloczynowi wartości należności z określonego tytułu na dzień bilansowy i ustalonego dla nich procentowego wskaźnika aktualizującego należności.
7. Wysokość wskaźnika aktualizującego należności nie wymienionych z rodzaju w przepisach zarządzenia ustala się corocznie dla poszczególnych rodzajów należności, jedną z metod:
 - 1) wskaźniki aktualizujące przyjmuje się dla wyznaczonych przedziałów czasowych opóźnienia w spłacie należności, przy czym zarówno przedziały, jak i wysokość wskaźnika określa się z uwzględnieniem stosowanej dla tych należności procedury egzekucyjnej, i obowiązujących terminów przedawnienia, w ten sposób, że im dłuższe opóźnienie w spłacie należności tym wyższy wskaźnik aktualizujący, lub
 - 2) wskaźnik aktualizujący ustala się uwzględniając stopień ściągальności należności z określonego tytułu w latach poprzednich, lub inne kryteria umożliwiające ocenę prawdopodobieństwa zapłaty, wynikające z posiadanych dokumentów.
8. Dla należności z tytułu:
 - 1) najmu lub dzierżawy składników majątkowych gminy i Skarbu Państwa,
 - 2) opłaty adiacenckiej,
 - 3) opłaty za korzystanie z dworca,
 - 4) opłaty planistycznej,
 - 5) opłat za refakturowane media,
 - 6) grzywien i innych kar pieniężnych od osób fizycznych, prawnych i innych jednostek organizacyjnych,
 - 7) opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,
 - 8) opłaty targowej,
 - 9) opłat za parkowanie w strefie ograniczonego postoju,

- ustala się wskaźnik aktualizujący, zależny od okresu zalegania z płatnością w miesiącach, stosując załącznik nr 2.
9. Dla należności wymienionych w ust. 8 w przypadku zalegania z płatnością:
 - 1) do 6 miesięcy – nie stosuje się odpisu aktualizującego,
 - 2) od 6 miesięcy do 1 roku – stosuje się odpis aktualizujący w wysokości 50 %
 - 3) powyżej 1 roku zalegania z płatnością - stosuje się odpis aktualizujący w wysokości 100 %
 10. Dla należności z tytułu:
 - 1) trwałego zarządu, użytkowania, użytkowania wieczystego nieruchomości, przekształcenia prawa wieczystego użytkowania przysługującego osobom fizycznym w prawo własności składników majątkowych gminy i Skarbu Państwa,
 - 2) funduszu alimentacyjnego oraz zaliczek alimentacyjnych,
 - 3) mandatów karnych,- ustala się corocznie wskaźnik aktualizujący uwzględniając stopień ściągальności należności w stosunku do lat poprzednich stosując załącznik nr 3.
 11. Dla należności z tytułu dochodów podatkowych (w tym opłaty za wywóz nieczystości stałych) ustala się wskaźnik aktualizujący, zależny od okresu zalegania z płatnością:
 - 1) do 12 miesięcy – nie stosuje się odpisu aktualizującego,
 - 2) powyżej 12 miesięcy zalegania z płatnością,
– stosuje się odpis aktualizujący w wysokości 100 % wartości należności stosując załącznik nr 4.
 12. Czynności określonych w ust. 4 dokonują poszczególni pracownicy prowadzący ewidencję poszczególnych rodzajów należności w oparciu o posiadaną dokumentację w zakresie prowadzonej windykacji. W razie konieczności dokumentację uzupełnia się o opinię prawną, lub inne stosowne dokumenty zawierające przesłanki uzasadniające dokonanie odpisu aktualizującego.
 13. Odpisów aktualizujących wartość należności danego roku obrotowego dokonuje się w terminie do końca miesiąca lutego roku następnego, wg stanu na dzień 31 grudnia każdego roku. Jednakże mając na uwadze zasadę ostrożnej wyceny, odpisy aktualizujące wartość należności powinny również uwzględniać te przyczyny ich dokonania, które wystąpiły po dniu bilansowym, ale zostały ujawnione do dnia sporządzenia bilansu np. zgon kontrahenta, postanowienie o upadłości.
 14. Podstawą do ujęcia odpisów aktualizujących wartość należności w księgach rachunkowych jest wewnętrzny dokument księgowy – „Polecenie księgowania”, wystawiony w oparciu o wyliczone wartości określone w załącznikach do niniejszego zarządzenia.
 15. Dokonane odpisy aktualizujące wartość należności służą wyłącznie od wyceny należności wykazywanych w sprawozdaniach finansowych (bilansie). Dokonanie odpisów aktualizujących wartość należności nie ma żadnego wpływu na wartość należności wykazywanych w księgach rachunkowych. Należności nadal winny figurować na koncie rozrachunkowym i podlegać wykazaniu w sprawozdaniach budżetowych zgodnie z właściwymi przepisami.
 16. Dokonanie odpisów aktualizujących wartość należności nie zwalnia od działań zmierzających do wyegzekwowania tych należności.

17. Dokonane odpisy aktualizujące wartość należności pomniejsza się o wartość otrzymanych wpływów z tytułu tych należności. Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.

18. Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się:

1) z tytułu dochodów budżetowych – do pozostałych kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych – schemat 1,

2) z tytułu rozchodów budżetu - do wyników na pozostałych operacjach niekasowych – schemat 2,

3) na rzecz funduszy specjalnych i celowych – obciążają te fundusze – schemat 4.

- ustala się przebieg ewidencji księgowej odpisów aktualizujących wartość należności, zgodnie z załącznikiem nr 5.

§ 2

Wykonanie zarządzenia powierzam Wydziałowi Skarbu i Budżetu.

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

PREZYDENT MIASTA

mgr Mariusz Chrzanowski

RADCA PRAWNY

Mieczysław Jagielak

Sporządził:

SKARBNIK MIASTA

mgr Elżbieta Parzych

**Odpisy aktualizujące należności z tytułuuwzględniając stopień ściągальności należności w stosunku do lat poprzednich wg
stanu na dzień 31 grudnia roku**

Lp.	Należności w podziale na lata bieżące i lata ubiegłe	Kwota należności głównej	Kwota odsetek naliczonych do należności głównej	Stawka odpisu*	Kwota odpisu aktualizacyjnego dla należności głównej	Kwota odpisu aktualizacyjnego dla odsetek naliczonych do należności głównej
Ogółem kwota odpisu aktualizującego					0,00 zł	0,00 zł

* stawkę ustalono na podstawie stopnia ściągальności opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntów Skarbu Państwa w latach

* stawkę ustalono na podstawie stopnia ściągальności funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej w latach

Data:

.....
Sporządził:

.....
Akceptował:

.....
Zatwierdził:

Odpisy aktualizujące należności z tytułu dochodów podatkowych w zależności od okresu zalegania z płatnością wg stanu na dzień

Lp.	Nazwa dłużnika	Kwota należności głównej	Kwota odsetek naliczonych do należności głównej	Termin wymagalności należności	Okres zalegania	Stawka odpisu	Kwota odpisu aktualizującego	Kwota odpisu aktualizującego dla odsetek
1								
2								
3								
4								
5								
6								
Ogółem kwota odpisu aktualizującego:							0,00 zł	0,00 zł

Data:.....

.....
Sporządził

.....
Akceptował:

.....
Zatwierdził:

Prezydenta Miasta Łomży z dnia 09 lutego 2016 r.

Przebieg ewidencji księgowej odpisów aktualizujących wartość należności

Z brzmienia § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2013 r. poz. 289) – zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie szczególnych zasad rachunkowości budżetowej – wynika, że wartość należności aktualizuje się zgodnie z ustawą o rachunkowości, jednak z zastrzeżeniem § 8 ust. 2–4 tego rozporządzenia.

W jednostkach stosujących ww. rozporządzenie ewidencja odpisów aktualizujących wartość należności prowadzona jest na koncie 290 "Odpisy aktualizujące należności". Zgodnie opisem tego konta – zamieszczonym w załączniku nr 1, 2 i 3 do ww. rozporządzenia – utworzenie (zwiększenie wartości) odpisów aktualizujących należności ujmuje się na stronie Ma konta 290, a zmniejszenie wartości tych odpisów – na stronie Wn.

Odpisy aktualizujące wartość należności korygują (zmniejszają) wartość wykazywanych w bilansie należności, od których odpisy te zostały dokonane (art. 46 ust. 2 pkt 3 ustawy o rachunkowości). W bilansie wykazywana jest zatem tylko ta część należności, która przedstawia realną (godziwą) wartość. Stąd w przypadku należności objętej 100% odpisem aktualizującym, wiarygodnie określona wartość wynosić będzie zero i w ogóle nie zostanie wykazana w bilansie. Dlatego też ewidencja szczegółowa do konta 290 powinna zapewnić ustalenie odpisów aktualizujących od poszczególnych należności.

Schemat 1. Odpisy aktualizujące należności z tytułu dochodów budżetowych

W świetle art. 35b ust. 2 ustawy o rachunkowości, odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych – zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizacji. Tym samym odpisy aktualizujące należności budżetowe należy ewidencjonować na koncie 761 "Pozostałe koszty operacyjne", a odpisy aktualizujące dotyczące przypisanych odsetek od należności budżetowych – na koncie 751 "Koszty finansowe". Jest to zgodne z opisem konta 761 i 751 zamieszczonym w załączniku nr 3 do rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości budżetowej, w myśl którego na stronie Wn konta 761 ujmuje się m.in. odpisy aktualizujące od należności, a na stronie Wn konta 751 – odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu operacji finansowych. Utworzenie takich odpisów wprowadza się do ksiąg rachunkowych, zapisem:

1) odpis aktualizujący należność z tytułu dochodów budżetowych
(dotyczący należności głównej):

- **Wn konto 761** "Pozostałe koszty operacyjne",
- **Ma konto 290** "Odpisy aktualizujące należności",

2) odpis aktualizujący dotyczący przypisanych odsetek od
należności budżetowych:

- **Wn konto 751** "Koszty finansowe",
- **Ma konto 290** "Odpisy aktualizujące należności".

Przykład

Dekretacja:

Opis operacji	Kwota	Konto	
		Wn	Ma
1. PK – przypisanie należności z tytułu dochodów budżetowych	2.080 zł	221	720
2. PK – przypisanie odsetek należnych na koniec kwartału	54 zł	221	750
3. PK – utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności z tytułu dochodów budżetowych:			
a) odpis aktualizujący dotyczący należności głównej	2.080 zł	761	290
b) odpis aktualizujący dotyczący przypisanych odsetek	54 zł	751	290

Uwaga: W związku z tym, iż odpis aktualizujący utworzono na całość należności wraz z odsetkami, to realna wartość tej należności wynosi obecnie: 0 zł i w ogóle nie zostanie wykazana w bilansie.

Schemat 2. Odpisy aktualizujące należności z tytułu rozchodów budżetu

W budżecie Urzędu Miejskiego w Łomży ewidencja księgową odpisów aktualizujących należności z tytułu rozchodów budżetu prowadzona jest na koncie 290 "Odpisy aktualizujące należności" w korespondencji z kontem 962 "Wynik na pozostałych operacjach". Utworzenie takiego odpisu ujmuje się w księgach rachunkowych w sposób następujący:

- **Wn konto 962** "Wynik na pozostałych operacjach",
- **Ma konto 290** "Odpisy aktualizujące należności".

Przykład

Dekretacja:

Opis operacji	Kwota	Konto	
		Wn	Ma
1. WB – udzielenie pożyczki (rozchód środków z budżetu)	25.000 zł	250	133
2. PK – odpis aktualizujący wartość należności (udzielonej pożyczki)	12.500 zł	962	290

Uwaga: Wartość netto należności z tytułu udzielonej pożyczki wykazywana w bilansie wyniesie: 25.000 zł – 12.500 zł = 12 500 zł.

Schemat 3 Odpisy aktualizujące wartość należności dotyczących funduszy

Odpisy aktualizujące wartość należności dotyczących wyodrębnionych funduszy księguje się w ciężar tych funduszy – na koncie 851 "Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych" lub 853 "Fundusze celowe". Biorąc pod uwagę opis konta 290, służącego do ewidencji odpisów aktualizujących należności, utworzenie takich odpisów ewidencjonowane jest zapisem:

- **Wn konto 851** "Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych" lub 853 "Fundusze celowe",
- **Ma konto 290** "Odpisy aktualizujące należności".

Przykład

Dekretacja:

Opis operacji	Kwota	Konto	
		Wn	Ma
1. WB – pożyczka udzielona z ZFŚS	5.000 zł	234	135
2. PK – odpis aktualizujący wartość należności	2.500 zł	851	290

Uwaga: Wartość należności ujętej na koncie 234 pomniejsza utworzony odpis aktualizujący na koncie 290. Realna wartość należności w księgach rachunkowych wynosi na dzień bilansowy: 5.000 zł – 2.500 zł = 2.500 zł.

Wyksięgowanie odpisu aktualizującego należność w związku z ustaniem przyczyny, dla której go dokonano

W myśl przepisów ustawy o rachunkowości, w przypadku gdy ustanie przyczyna, dla której dokonano odpisu, równowartość całości lub odpowiedniej części uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego zwiększa wartość należności i podlega zaliczeniu odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych lub przychodów finansowych – zależnie od tego, w ciężar jakich kosztów dokonano uprzednio odpisu (art. 35c ustawy o rachunkowości). Wyksięgowanie utworzonego wcześniej odpisu aktualizującego należność – np. w związku ze spłatą tej należności przez dłużnika – podlegać więc będzie ewidencji, zapisem: **Wn konto 290, Ma konto 760 lub 750.**

W przypadku należności dotyczących rozchodów budżetu, jeśli ustanie przyczyna, dla której dokonano odpisu, równowartość całości lub odpowiedniej części uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego zwiększa wartość należności i podlega zaliczeniu do wyników na pozostałych operacjach niekasowych. Tym samym wyksięgowanie takiego odpisu powinno zostać odniesione na stronę Ma konta 962 "Wynik na pozostałych operacjach", zapisem: **Wn konto 290, Ma konto 962.** Natomiast wyksięgowanie bądź zmniejszenie odpisu aktualizującego wartość należności dotyczącej ZFŚS i funduszy celowych w związku z ustaniem przyczyny, dla której go dokonano, odbywa się zapisem: **Wn konto 290, Ma konto 851 lub 853.**

Z kolei należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość (art. 35b ust. 3 ustawy o rachunkowości). Oznacza to, iż wyksięgowanie należności, na którą wcześniej utworzony został odpis aktualizujący, w związku z jej umorzeniem, przedawnieniem lub stwierdzeniem jej nieściągalności odbywać się będzie zapisem: **Wn konto 290, Ma konto zespołu 2.**